

CONNEMARA

meulenhoff.nl

Nicolas Mathieu

Connemara

ROMAN

Vertaald door Reintje Ghoos en
Jan Pieter van der Sterre

MEULENHOF

De vertalers ontvingen voor deze vertaling een werkbeurs van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

ISBN 978-90-290-9619-5

ISBN 978-94-023-1926-2 (e-book)

NUR 302

Oorspronkelijke titel: Connemara

Omslagontwerp: Pinta Grafische Producties

Omslagbeeld: Théo Gosselin

Zetwerk: Adriaan de Jonge

© 2022 Nicholas Mathieu, Actes Sud. Published by special arrangement with Actes Sud in conjunction with their duly appointed agent 2 Seas Literary Agency

© 2023 Nederlandse vertaling Reintje Ghoos en Jan Pieter van der Sterre en Meulenhoff Boekeryj bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Elsa

I

De woede begon meteen zodra ze wakker werd. Om de pest in te krijgen hoefde ze alleen maar te denken aan wat haar te wachten stond, alles wat er moest gebeuren, alle tijd die ze tekort zou komen.

En toch was H el ene een georganiseerde vrouw. Ze maakte lijstjes, stelde wekelijks een planning op, wist mentaal en zelfs fysiek hoeveel tijd het kost om een was te draaien en de kleine meid in bad te doen, en hoeveel tijd er nodig is om noedels te koken en de ontbijttafel te dekken, om de meisjes naar school te brengen en haar haren te wassen. Ja, haar haren, die ze al twintig keer bijna had afgeknipt om verlost te zijn van de twee uur die de verzorging haar per week kostte, en die ze toch al twintig keer had gered; moest het zo ver met haar komen, zelfs haar lange haren, een schat sinds haar kindertijd?

H el ene zat vol met die tijdsberekeringen, met die partjes dagelijks bestaan die de hersenbreker van haar leven vormden. Soms dacht ze terug aan haar puberteit, de toegestane luie buien op haar vijftiende, de apathie op zondag, en later het niksen op de dag na drankfestijnen. Die verspilde periode, die zo lang had geduurd en achteraf zo kort leek. Haar moeder schold haar toen de huid vol omdat ze zich urenlang in bed lag uit te rekken in plaats van buiten te genieten van de zon. Tegenwoordig ging de wekker elke doordeweekse dag om zes uur en in het weekend werd ze, als een automaat, ook om zes uur wakker.

Soms had ze het gevoel dat er iets van haar was gestolen, dat ze zichzelf niet meer helemaal bezat. Haar slaap gehoorzaamde inmiddels aan hogere eisen, haar ritme was afgestemd op haar gezin, op haar professie, kortom: de cadans van haar leven gehoorzaamde aan collectieve doelen. Haar moeder kon tevreden zijn. H el ene zag tegenwoordig de hele baan van de zon, was eindelijk nuttig, op haar beurt moeder, en net zo in die rol verwickeld.

‘Slaap je?’ vroeg ze zachtjes.

Philippe lag massief, op zijn buik naast haar, met één arm onder zijn kussen gevouwen. Hij leek wel dood. Héléne keek hoe laat het was. Twee minuten over zes. Het ging beginnen.

‘Hé,’ fluisterde ze luider, ‘ga de meisjes wakker maken. Opschieten. Anders komen we weer te laat aankakken.’

Philippe draaide zich met een zucht om, en toen het dekbed omhoogging verspreidde zich de zo vertrouwde zware, zoele geur, de compacte lucht van een nacht voor twee. Héléne stond al op haar beide voeten in de scherpe vrieslucht van de slaapkamer te zoeken naar haar bril op het nachtkastje.

‘Philippe, shit...’

Haar vriend gromde voordat hij haar de rug toekeerde. Héléne nam in haar agenda alvast door naar welke plekken ze toe moest.

Ze glipte onder de douche zonder haar kaken van elkaar te doen en wierp op weg naar de keuken een eerste blik op haar e-mails. Make-up zou ze straks wel zien, in de auto. Elke ochtend kreeg ze het herhaalbaarlijk warm door de meisjes, ze wachtte liever met de foundation totdat ze hen op school had afgezet.

Met haar bril op het puntje van haar neus warmde ze hun melk op en goot de muesli in hun kommen. Op de radio waren het weer die twee journalisten wier namen ze nooit kon onthouden. Ze had nog tijd. De ochtenduitzending van France Inter leverde haar elke morgen dezelfde makkelijke steunpunten. Vooralsnog heerste er in huis nog nachtelijke rust, met de keuken als een soort eiland waar Héléne eventjes kon profiteren van een zeldzaam moment van alleen-zijn, waar ze van genoot als een militair met verlof, eventjes tijd om koffie te drinken. Het was twintig over zes, ze had al behoefte aan een sigaret.

Ze trok haar dikke vest over haar schouders en liep naar het balkon. Met haar ellebogen op de balustrade stond ze daar rokend en peinzend naar de stad beneden te kijken, de eerste rode en gele verkeersbewegingen, de gloed van de straatlantaarns op regelmatige afstand van elkaar. In een straat in de buurt verrichtte een vuilniswagen vol gezucht en geknipper zijn taak. Wat verderop links verhief zich een hoge torenflat bezaaid met rechthoekjes van licht waar af en toe een

hypothetische gestalte doorheen liep. Verderop een kerk. Rechts de geometrische blokken van de ziekenhuizen. Het centrum, met zijn geplaveide straatjes en veelbelovende winkels, was ver weg. De stad Nancy rekte zich uit en kwam weer tot leven. Voor een ochtend in oktober was het niet heel koud. De tabak liet zijn gekleurde geknetter horen en H el ene wierp een blik over haar schouder voordat ze haar telefoon raadpleegde. Op haar gezicht verscheen een glimlach, die oplichtte in de gloed van het scherm.

Ze had een nieuw bericht ontvangen.

Eenvoudige woorden, die zeiden ik heb haast, straks in levenden lijve. Er ging een korte schok door haar heen, ze nam nog een trekje en huiverde toen. Het was vijf voor half zeven, ze moest zich nog aankleden, de meisjes bij school afzetten en liegen.

‘Is je tas gepakt?’

‘Ja.’

‘Mouche, heb jij aan je zwemspullen gedacht?’

‘Nee.’

‘Nou, dat moet wel.’

‘Ik weet het.’

‘Ik had het je gisteren gezegd, heb je niet geluisterd?’

‘Jawel.’

‘Waarom heb je dan niet aan je spullen gedacht?’

‘Heb ik niet expres gedaan.’

‘Precies, je moet er bewust aan denken.’

‘Je kan niet overal goed in zijn,’ antwoordde Mouche met een wijs gezicht achter haar Nesquik-snor.

Het meisje was net zes geworden en veranderde zienderogen. Ook Clara had die groeispuurt doorgemaakt, maar H el ene was vergeten hoe het was om ze zo van de ene op de andere dag *mens* te zien worden. Ze ontdekte dus net als de eerste keer dat moment waarop een kind loskomt van de gevoelloosheid van klein grut, de hebbelijke obsessies van gulzige beestjes loslaat en begint met redeneren, grappen maken, dingen er uitflappen waarmee de stemming van een maaltijd kan omslaan en waar de volwassenen paf van staan.

‘Nou ik moet ervandoor. Dag allemaal.’

Philippe was net in de keuken verschenen en deed met een vertrouwde beweging zijn overhemd in zijn broek, stak een hand achter zijn riem en schoof hem van zijn buik naar zijn rug.

‘Heb je nog niet ontbeten?’

‘Ik eet wel wat op kantoor.’

De vader kuste zijn dochters en daarna met getuiste lippen H  l  ne.

‘Jij zou vanavond de meisjes ophalen, weet je nog?’ zei ze.

‘Vanavond?’

Philippe had niet meer zoveel haar op zijn hoofd als vroeger, maar bleef nog best een knappe jongen, van het sterk geurende, stoere soort, een lang, goedgekleed lijf, met nog steeds die lichtjes in zijn ogen, de kleine bolleboos van de brugklas die zich niet druk maakt, de zwendelaar die alles weet van muziek. Heel irritant.

‘We praten er al een week over.’

‘Ja, maar er is een kans dat ik werk meebreng.’

‘Goed, bel Claire dan.’

‘Heb je haar nummer?’

H  l  ne gaf hem het nummer van de oppas en raadde hem aan om snel contact met haar op te nemen om zeker te weten dat ze beschikbaar was.

‘Oké, oké,’ antwoordde Philippe, terwijl hij de informatie vastlegde in zijn telefoon. ‘Weet je of je laat thuiskomt?’

‘Normaal gesproken niet heel laat,’ antwoordde H  l  ne. Toen steeg de warmte naar haar wangen en voelde ze dat haar blouse twee maten kleiner werd.

‘Toch is het wel vervelend,’ merkte haar vriend op, terwijl hij met zijn duim op zijn schermpte door zijn e-mails scrolde. ‘Je kunt moeilijk zeggen dat ik altijd weg ben. Mag ik je eraan herinneren dat je gisteren en eergisteren om negen uur bent thuisgekomen?’

‘Werk werk, wat wil je dat ik zeg?’

‘Ja, en ik doe vrijwilligerswerk.’

Philippe keek op van het blauwe schermpte en nu zag ze zijn guitige horizontale glimlach terug, de dunne lippen, dat gezicht dat alles en iedereen voor de gek hield.

Sinds ze weer in de provincie waren gaan wonen, leek Philippe met het idee rond te lopen dat hem niets meer gevraagd hoefde te worden. Per slot had hij een gouden baan bij AXA voor haar eraan gegeven, net als zijn badmintonvrienden en over het geheel genomen vooruitzichten zonder weerga op professioneel terrein. En dat allemaal omdat zijn vrouw het niet had volgehouden. Was ze er trouwens in feite al weer bovenop? Het gedwongen vertrek bleef als een schuld tussen hen in hangen. Dat is in ieder geval de indruk die H  l  ne had.

‘Goed, tot vanavond,’ zei haar vriend.

‘Tot vanavond.’

Toen richtte H  l  ne zich tot de meisjes: ‘Hup, tandenpoetsen, aankleden, we gaan ervandoor. Ik moet mijn lenzen nog indoen. En ik zal het geen twee keer zeggen.’

‘Mam,’ probeerde Mouche.

Maar H  l  ne was de kamer al uit, haastig, met haar haren vastgebonden en hoge billen, en terwijl ze de trap naar de eerste verdieping op liep, checkte ze haar berichten op WhatsApp. Manuel had haar weer een berichtje gestuurd, zie je vanavond, zei hij, en ze voelde weer die heerlijke steek, die schrik om het hart die een beetje deed denken aan toen ze vijftien was.

Een half uur later waren de meisjes op school en H  l  ne niet ver meer van kantoor. Automatisch liet ze de afspraken van die dag de revue passeren. Om tien uur had ze een vergadering met de mensen van Vinci. Om twee uur moest ze dat mens van Porette terugbellen, de cementfabriek in Dieuze. Er kwam een sociaal plan in zicht en ze had een idee om de multidisciplinaire afdelingen te reorganiseren, waarmee vijf ontslagen konden worden voorkomen. Volgens haar berekeningen kon ze hen bijna vijfhonderdduizend euro per jaar laten besparen door het organigram aan te passen en tegelijk de inkoopafdeling en het wagenpark te optimaliseren. Erwann, haar baas, had haar gezegd dat ze die zaak niet mochten verknallen, het is een cruciale klus, verknallen mocht absoluut niet. En dan om vier uur haar fameuze presentatie op het gemeentehuis. Ze zou de slides nog een laatste keer moeten controleren voordat ze erheen gaat. Lison vragen voor elke

deelnemer een dossier te printen, tweezijdig om te voorkomen dat er een groene muggenzifter moeilijk gaat doen. Niet het gepersonaliseerde voorblad vergeten. Ze wist alles van administratief personeel, afdelingshoofden, al die klikjes van belangrijke en ongeruste lui waaruit het management van gemeentelijke instanties bestaat. Je hoefde hun naam maar op een map of op de eerste pagina van een officieel document te zetten en die jongens stonden al te springen van blijdschap. Voorbij een bepaald stadion, als hun carrière in het slop zat, was het goud waard als ze zich konden onderscheiden van lager geplaatsten, opvallen bij collega's. En vanavond, haar date.

Van Nancy tot Épinal was iets minder dan een uur rijden. Ze zou zelfs geen tijd hebben om langs huis te gaan om te douchen. Hoe dan ook, er was geen sprake van naar bed gaan bij het eerste afspraakje. Nogmaals zei ze tegen zichzelf dat ze het zou afzeggen, dat ze er beslist een zootje van maakte. Alleen stond Lison haar al op te wachten op de parkeerplaats, met haar rug tegen de muur en gretig aan haar elektronische sigaret trekkend, haar grappige gezicht verdwaald in een wolk van appel-kaneelrook.

‘En? Klaar?’

‘Reken maar. Je moet de dossiers voor het stadhuis voor me afdrucken. De vergadering begint om vier uur.’

‘Is gisteren al gedaan.’

‘Tweezijdig?’

‘Tuurlijk, zie je me aan voor een klimaatscepticus of zo?’

De twee vrouwen haastten zich naar de liften. In de cabine die naar de kantoren van Elexia leidde, ontweek Héléne de blik van de stagiaire. Lison had haar permanent slaperige gezicht weggeborgen en bruisde zowaar, je zou haast geloven dat zij die avond een date had. De deur ging open op de derde verdieping en Héléne stapte als eerste naar buiten.

‘Loop maar mee,’ zei ze, terwijl ze de uitgestrekte verdieping van het kantoor overstak waar de aanzienlijke *open space* van het consultancybureau was, met zijn archipel van bureaus, de smalle rode loper die orde bracht in de looproutes en de vele groene planten die opgeschooten waren onder de stortvloed van licht dat uit de hoge ramen viel.

Rode fauteuils en grijze banken nodigden hier en daar uit tot een gezellige pauze. Achterin was een kleine keuken ingericht, waar je een prakje kon opwarmen en die aanleiding gaf tot woordenwisselingen over eten dat was achtergelaten in de koelkast. De enige afgesloten ruimten bevonden zich op de tussenverdieping, een vergaderruimte die 'de kubus' werd genoemd en het kantoor van de baas. Precies daar, in de kubus, beschut tegen nieuwsgierige oren, sloten H  l  ne en Lison zich op.

'Stom van me,' begon H  l  ne.

'Nee, absoluut niet. Komt allemaal goed.'

'Ik lijk wel gek, de hele dag naar mijn telefoon koekeloeren. Ik heb werk. Ik heb kinderen. Het slaat nergens op. Ik kan niet verstrikt raken in dit soort dingen. Ik geef het op.'

'Wacht!'

Lison liet zich soms gaan en tutoyeerde dan haar superieur. H  l  ne maakte er geen punt van. Ze had de neiging alles door de vingers te zien bij dat rare kind. Ze was absoluut grappig met haar gympen, haar tweedehands haute-couturejassen en haar paardengezicht, te lange tanden en ver uit elkaar staande ogen, die haar toch niet lelijk maakten. Al met al was H  l  nes leven door haar veranderd. Want voordat H  l  ne haar zag opduiken, had ze zich lang aan de rand van de afgrond voelen staan.

Terwijl ze op papier alles had, een huis onder architectuur, een baan met verantwoordelijkheden, een gezin zoals in de *Elle*, een absoluut niet heel verkeerde echtgenoot, een inloopkledingkast en zelfs een goede gezondheid. Bleef over dat onzegbare dat haar ondermijnde, dat tegelijkertijd op oververzadiging leek en op een tekort. De barst die ze zonder het te weten met zich meedroeg.

De kwaal had zich vier jaar eerder geopenbaard, toen zij en Philippe nog in Parijs woonden. Op een mooie dag had H  l  ne zich op kantoor opgesloten in het toilet omdat ze simpelweg niet meer tegen de stroom berichten in haar inbox kon. Vervolgens was dat terugtrekken een gewoonte geworden. Ze had zich verstopt om een vergadering of een collega te ontlopen, om de telefoon niet te hoeven opnemen. En zo zat ze urenlang op de plee, verbeterde haar score bij *Candy Crush*,

was niet aanspreekbaar en koesterde liefdevol zelfmoordgedachten. Geleidelijk aan waren de banaalste dingen ondraaglijk geworden. Ze was bijvoorbeeld tot haar eigen verrassing in huilen uitgebarsten toen ze het menu van de bedrijfscatering doornam, want er waren nog graspte worteltjes en aardappelkroketjes voor de lunch. Zelfs de rookpauzes hadden een tragische wending genomen. Wat het eigenlijke werk betreft, daar zag ze heel simpel het belang niet meer van in. Waar waren ze goed voor, die Excel-tabellen, die tot in het oneindige herhaalbare vergaderingen? En Jezus, de woordenschat... Als iemand bij haar in de buurt de woorden 'impact', 'kick-off' of 'prioriteren' uitsprak, moest ze kokhalzen. En tegen het einde kon ze zelfs de toon niet meer horen die haar Mac-Book Pro maakte bij het opstarten zonder in tranen uit te barsten.

Zo verloor ze slaap, haren, gewicht en kreeg eczeem achter haar knieën. Toen ze een keer in het openbaar vervoer stond neer te kijken op de bleke schedel van een reiziger dwars door een overgekamde haarlok heen, werd ze duizelig. Ze voelde zich van alles vervreemd. Ze had geen zin meer om ergens te zijn. De leegte had haar in zijn greep.

De dokter had een burn-out vastgesteld, hoewel onder voorbehoud, en Philippe moest er tegen heug en meug in toestemmen Parijs te verlaten. De provincie beloofde in elk geval wel een paar voordelen, een betere kwaliteit van leven en de mogelijkheid om een ruim huis met een grote tuin te kopen, nog daargelaten dat het redelijk leek om in die gastvrije streken een plek te krijgen in een kinderdagverblijf zonder naar bed te hoeven met een hoge gemeenteambtenaar. Verder woonden de ouders van Héléne in de buurt, die hen van tijd tot tijd uit de brand konden helpen.

In Nancy vond Héléne meteen werk dankzij een vriend van haar vriend, Erwann, die de baas was van Elexia, een toko die advies, doorlichting en aanbevelingen op het gebied van HR verkocht, altijd hetzelfde. En een paar weken waren de nieuwe omgeving en het nieuwe ritme voldoende om haar gemoedstoestanden op afstand te houden. Niet voor lang. Ook al was ze niet weer in het zwarte gat teruggeval- len, ze had zich opnieuw gefrustreerd gevoeld, niet op haar plaats, vaak doodop, depri vanwege kleinigheden, en boos.

Philippe wist niet hoe hij die sombere buien moest aanpakken. Een paar keer hadden ze wel geprobeerd erover te praten, maar H  l  ne had de indruk dat haar vriend chargeerde, vol overtuiging, regelmatig opgewonden, exact dezelfde film als bij videogesprekken met collega's. In feite deed Philippe met haar hetzelfde als met de rest: hij manipuleerde.

Gelukkig had ze op een mooie dag, in die nevel van vermoeidheid, een raar cv gekregen, een stageverzoek. Gewoonlijk bereikte dat soort verzoeken haar niet of smeed ze de post direct in de prullenbak. Maar dit cv hield haar aandacht vast, want het was haast belachelijk eenvoudig, zonder foto's, liet de gebruikelijke onzin achterwege, zakelijke ervaring, levenservaring, keurig nette vrijetijdsbesteding en ook nog rijbewijs B. Dit was een simpel Word-document met een naam, Lison Lagasse, een adres, een mobiel nummer, de vermelding van een master in de economie en een lijst met uiteenlopende ervaringen. Léon de Bruxelles, Deloitte, Darty, Barclays en zelfs een visserij in Schotland. In plaats van de HR-afdeling haar aanvraag in de maag te splitsen, zoals het proces van personeelswerving vereiste, had H  l  ne, nieuwsgierig geworden, de kandidate opgebeld. Ook omdat dit meisje haar ergens aan deed denken. Er was onmiddellijk opgenomen, er klonk een heldere stem, onderbroken door korte lachsalvo's, die als interpunctie werkten. Lison beantwoordde haar vragen met *klopt, zeker niet, is duidelijk*, zonder te proberen in de smaak te vallen, geamuseerd en samenzweerderig. H  l  ne had een afspraak met haar gemaakt, op een avond na zeven uur, toen de open space bijna leeg was, haast in het geheim. Het meisje was op de afgesproken tijd verschenen, duidelijk een ochtendmens, een broodmagere bonenstaak, in skinny jeans en mocassins met kwastjes, uiteraard een pony en dat lange gezicht waarin de glanzende paardentanden, die bijna altijd zichtbaar waren, af en toe verblindden.

'Je hebt een grappig cv. Hoe kom je van Deloitte bij Darty?'

'Ze liggen allebei aan lijn 1.'

H  l  ne glimlachte. Ze kwam dus uit Parijs. Dat soort meiden had haar jarenlang geïntimideerd met hun speciale, hypermoderne elegantie, hun air dat ze overal thuis waren, hun onvermogen om dikker

te worden en die autoritaire houding die geen tegenspraak dulde, met al hun bewegingen zeiden ze: het beste wat je kunt doen meisje is proberen op me te lijken. Grappig dat er nu eentje te zien was, in haar kantoor in Nancy, in de schemering. H  l  ne oogde alsof ze een Ansichtkaart had ontvangen van een plek waar ze ooit een problematische vakantie had doorgebracht.

‘En wat doe je hier in het oosten?’

‘Och!’ antwoordde Lison met een vaag gebaar. ‘Ik ben van de kunstacademie getrap, en mijn moeder vond hier een vent.’

‘En went het een beetje?’

‘Mwa.’

H  l  ne had Lison meteen aangenomen en haar alle rapportage-tools toevertrouwd die hun waren opgelegd sinds Erwann op jacht was naar verspilling en de *processes* wilde verfijnen, wat erop neerkwam dat zelfs het kleinste reisje moest worden verantwoord, zelfs de miniemste taken op gruwelijk gigantische overzichten dienden te worden gesignaleerd; in grenzeloos lange dropdownmenu’s moest de cryptische naamgeving worden gevonden voor activiteiten die tot dusver niet in te schatten waren, zodat elke dag een uur verloren ging met het verantwoorden van de andere acht.

Tegen alle verwachtingen in had Lison zich uitstekend weten te red- den. Na een week kende ze iedereen in het gebouw en alle geheimpjes van het kantoor. Heel simpel: ze vond alles leuk, zweefde als een luchtbel door de open space, efficiënt en onverschillig, irritant en vooral gewaardeerd, stressbestendig, wekte de indruk dat niets haar kon schelen, en ze stelde nooit iemand teleur, als een soort Mary Pop- pins van de dienstensector. H  l  ne, die haar tijd besteedde aan knok- ken en streefde naar een positie van vennoot naast Erwann, ervoer die lichtheid als sciencefiction.

Op een avond was H  l  ne onder het genot van een biertje in het be- lendende café nieuwsgierig geworden: ‘Is er iemand die je leuk vindt op kantoor?’

‘Nooit op het werk, dat is een zonde.’

‘Werk is de belangrijkste ontmoetingsplaats.’

‘Ik hou het liever gescheiden. Het geeft te veel spanning, vooral in

een open space. Dan cirkelen de boys de hele dag als gieren om je heen. En verder kunnen die idioten hier hun mond niet houden, dat is sterker dan zij.'

Hélène grinnikte.

'Hoe pak je het dan aan? Ga je uit, dansen?'

'O nee! Discotheken hier, dat is een hel. Ik doe net als iedereen: ik jaag op het wereldwijde internet.'

Hélène had waarschijnlijk een poging gedaan om te glimlachen. Tussen haar en Lison lag nauwelijks een generatie en nu al kon ze geen hoogte meer krijgen van de geldende amoureuze gebruiken. Luisterend naar Lison was ze er dus achter gekomen dat de mogelijkheden van dates, de duur van relaties, de interesse die men daarna voor elkaar had, de opeenvolging van avontuurtjes, de tolerantie voor meerdere affaires tegelijk, de gedeeltelijke overlapping of gelijktijdigheid van verhoudingen, kortom de regels van het neuken en het voelen, ingrijpende veranderingen hadden ondergaan.

Wat in de eerste plaats veranderde, was het gebruik van elektronisch berichtenverkeer en sociale netwerken. Toen Hélène haar stagiaire uitlegde dat ze vóór het lyceum nog nooit van internet had gehoord, keek Lison haar pijnlijk verbaasd aan. Ze wist best dat er vóór het internet ook een beschaving had bestaan, maar had de neiging die periode te dateren in sepiakleurige decennia, ergens tussen het Molotov-Ribbentrop-pact en de eerste stappen op de maan.

'Ja, en toch,' zei Hélène met een zucht. 'De resultaten van mijn baccalaureaat heb ik op 3615 EducNat of zoiets gekregen.'

'Nee toch...?'

De generatie van Lison stond er middenin, zij waren ermee opgegroeid en flirtten in de onderbouw al hele avonden online met volslagen vreemden op de computer die hun ouders voor hen hadden gekocht ten behoeve van de schoolprestaties, en praatte continu over neuken met jochies van hun leeftijd, met Singaporese internetgebruikers en met viespeuken die Abram al hadden gezien en met één hand op tafel trommelden, of met hun buurman, tegen wie ze geen woord zou hebben kunnen zeggen als hij naast hen in de bus had gezeten. Later had ze voor de lol op haar telefoon langetermijn correspondenties

gevoerd met massa's jongens die ze oppervlakkig kende. Je hoefde alleen maar via Facebook of Instagram contact te leggen met een jongen op je school die je leuk vond, hoi, hoi, en de rest kwam vanzelf. De gesprekken begonnen met verbijsterende snelheden door het digitale duister te schieten, maakten afstanden ongedaan, wachten ondraaglijk, slapen onnodig, alleenrecht onaanvaardbaar. Zij en haar vriendinnen voerden altijd een stuk of vier gesprekken tegelijk. De conversatie was aanvankelijk onschuldig, begon op speelse toon, maar nam al snel een persoonlijker wending. Er werd onvrede gespuid, over ouders die op je zenuwen werkten, over Léa die een hoer was en de natuur- en scheikundeleraar een narcistische viespeuk. Na elf uur, als de familie sliep, nam dat verkeer tussen gelijken een stuk clandestienere vormen aan. Dan begonnen ze pas goed warm te lopen. In weinig woorden werden er fantasieën geformuleerd, weinig woorden, allemaal afkortingen, codes, onontcijferbaar. Ten slotte stuurden ze elkaar foto's in ondergoed, met erectie, suggestieve, hypergeheime opnamen in kikkerperspectief.

'Een foto nemen waarop je kop te zien is maar je verder onherkenbaar blijft, dat was waanzinnig. Voor het geval dat.'

'Was je niet bang dat zo'n jongen dat naar zijn vrienden stuurde?'

'Zeker wel. Dat is de prijs die je betaalt.'

Die foto's, die beelden, genomen in bed, selfies in clair-obscur, min of meer ingehouden erotiek, werden uitgewisseld als gesmokkelde deviezen, waar de ouders niets van wisten, illegale valuta die een hele libidineuze markt creëerde, waarboven nog steeds de dreiging van openbaarmaking zweefde. Want soms gebeurde het dat een aanstootgevende foto in het publieke domein belandde en dat een minderjarige bijna naakt viraal ging.

'Ik heb een vriendin in de tweede, die naar een andere school moest.'

'Verschrikkelijk.'

'Ja. En dat is nog niet het ergste.'

Hélène genoot van die anekdotes die, net als chips, een vage walging achterlieten, maar waar je nooit genoeg van kreeg. Ze maakte zich ook zorgen om haar dochters en vroeg zich af hoe zij zouden omgaan met die nieuwe soort dreigingen. Maar eigenlijk kreeg ze van die

verhalen een warm gevoel in haar buik. Ze was jaloers op dat verlangen dat niet voor haar bestemd was. Ze voelde zich vernederd omdat ze er geen toegang toe had. Ze herinnerde zich de constante begeerte die ooit gemiddelde snelheid was geweest. Haar psycholoog had ze toevertrouwd: 'Het voelt alsof ik al oud ben. Voor mij is het allemaal voorbij.'

'Wat voel je?' had de zieleknijper voor de verandering gevraagd.

'Woede. Verdriet.'

De klootzak had niet eens de moeite genomen om dat in zijn Mole-skine op te schrijven.

De tijd was razendsnel voorbijgegaan. Van het baccalaureaat tot aan haar veertigste had H  l  nes leven de TGV genomen en haar daarna op een mooie dag achtergelaten op een perron waar nooit eerder sprake van was geweest, met een veranderd lichaam, wallen onder haar ogen, minder haar en vollere billen, kinderen aan haar jaspanden, een vent die zei dat hij van haar hield en zich drukte als er een apparaat moest worden gerepareerd of op de kinderen gepast tijdens een schoolstaking. Op dat perron keken de mannen niet zo vaak meer om als ze langsliep. En die blikken, die ze hun ooit verweet en die natuurlijk niet de maatstaf waren van haar waarde, die miste ze nu ondanks alles. Alles was in een mum van tijd veranderd.

Op een vrijdagavond, toen ze met Lison bij Galway zat, kwam het hoge woord er eindelijk uit.

'Ik word treurig van al die kerels van je.'

'Ik heb ook niks tegen meisjes,' had Lison geantwoord, met een pruillip die zowel opgewekt als zelfingenomen was. 'Nee, maar het blijft meestal bij flirten. In de praktijk neuk ik nog niet met de helft.'

'Ik bedoel, het vreet aan me om bij mezelf te zeggen dat mijn tijd voorbij is.'

'Ben je helemaal gek? Je hebt te veel potentieel. Op Tinder zou je een bloedbad aanrichten.'

'O, hou toch op. Als je dat soort onzin gaat uitkramen...'

Maar Lison was categorisch: de wereld was vol hongerlijders die alles zouden hebben gegeven om een vrouw als H  l  ne in hun nest te krijgen.

‘Heel vleidend,’ had H  l  ne met zware oogleden opgemerkt.

Ze had natuurlijk wel eens van zulke apps gehoord. De technologie-watch-websites die ze raadpleegde, juichten unaniem over die nieuwe modellen, die miljoenen vrijgezellen in hun greep hielden, dates monopoliseerden, met hun algoritmen een nieuwe invulling gaven aan keuzeverwantschappen en hartritmestoornissen, en zich en passant, door middel van hun directe kanalen en speelse interfaces, meester maakten van seksuele nood en de mogelijkheid van liefde op het eerste gezicht.

In een vloek en een zucht had Lison voor de lol een profiel voor haar aangemaakt met foto’s die van internet waren geplukt, twee van achteren, en een derde wazig. Wat betreft het inleidende verhaaltje, dat had ze minimalistisch en een beetje provocerend gemaakt: *H  l  ne, 39 jaar. Als je een man bent, kom me maar halen*. Verder was het een koud kunstje om ermee om te gaan.

‘Je ziet de man verschijnen, zijn hoofd, twee of drie foto’s. Als hij door de douane komt, swipe je naar rechts. Anders naar links en dan hoor je er nooit meer wat van.’

‘En hij doet hetzelfde met mijn foto’s?’

‘Precies. En als jullie elkaar leuk vinden, dan matcht het en kunnen jullie een babbeltje beginnen.’

Met de ellebogen leunend op het aanrecht hadden H  l  ne en haar stagiaire alles wat er in de regio beschikbaar was aan mannen en dwangmatige vreemdgangers de revue laten passeren. Het bleek best een grappige stoet, en knappe jongens bleken een zeldzaamheid. Ze vonden in de buurt vooral goedkope stoere binken die met bloot bovenlijf voor hun Audi poseerden, vrijgezellen met een randloze bril op, gescheiden mannen in voetbalshirt, makelaars met plakhaar en onbeholpen brandweermannen. De duim van Lison stuurde dat hele schone volkje genadeloos naar de hel aan de linkerkant, en redde bij hoge uitzondering een knul die vaag op Jason Statham leek of, voor de lol, een volstrekt sociaal probleemgeval. Ze ging systematisch om met haar matches, want meisjes mochten dan kieskeurig blijken, de heren gingen daarentegen grof te werk, kozen voor een sleepnet en maakten later een selectie uit de schrale opbrengst van hun onkieskeurige

schifting. Lison plaatste steevast een kleine pikante opmerking en H  l  ne, die steeds meer in de stemming kwam, lachte.

‘Wacht, die is nog niet eens volwassen.’

‘Wat maakt het uit, je bent geen stemhokje.’

‘En hij, moet je z’n haar zien!’

‘Misschien is dat in New York wel mode.’

Lison had juist Tinder gebruikt in die modelsteden, New York en Londen, waar ze verhalen over wonderbaarlijke vangsten aan had overgehouden. Want in die plaatsen, die blootstonden aan de druk van de vastgoedsector en aan continue concurrentie, moest je voortdurend zwoegen om het hoofd boven water te houden en er was te weinig tijd voor alles, ook voor inkopen doen en flirten. Dus werd er gebruikgemaakt van onlinediensten voor het vullen van zowel je nest als je winkelwagentje. Een contact, een paar woorden gewisseld tijdens de lunch, een peperdure cocktail om een uur of zeven en dan in een piepklein flatje heel snel uit de kleren en naakt voor een snelle wip met de gedachten bij de dringende berichten die intussen in de mailbox bleven binnenkomen. Zo verliepen die levens op het scherp van de snede, snel en harteloos, voortdurend op de netwerken in de kijker gezet, zonder tranen en zonder rimpels, met de fnuikende illusie van een eeuwig heden.

Hoewel het daar, tussen de voorsteden Laxou en Vandoeuvre, uiteraard niet hetzelfde was.

‘En laat je je gezicht zien op dat geval?’ vroeg H  l  ne. ‘Vind je het niet vervelend dat je kunt worden herkend?’

‘Iedereen doet het. Als de schaamte overal is, is er geen schaamte meer.’

Ze werden onderbroken door een appje van Philippe, een domper op de feestvreugde. *De meisjes liggen in bed. Zal ik op je wachten?* H  l  ne had de borrels betaald, Lison thuis afgezet en zorgvuldig de dating-app gedeletet voordat ze naar huis ging.

De volgende dag installeerde ze hem opnieuw.

Binnen de kortste keren had ze het systeem volledig door, ze breidde de straal van haar jachtgebied uit tot tachtig kilometer en pimpte haar profiel met authentieke foto’s, waarop ze niet kon worden herkend. In

elk geval waren haar ellenlange benen te zien, en haar erg aantrekkelijke mond, waarmee ze soms, als ze 's ochtends heel vroeg wakker werd of als ze in de contramine was, op een eend leek. Op een andere foto zit ze op de rand van een zwembad en zijn haar heupen te zien, haar vrij forse maar verzorgde billen en haar gebruinde huid. Ze had geaarzeld of ze haar ogen zou laten zien, die de kleur van honing hadden en tegen de zomer naar amandelgroen konden neigen, maar uiteindelijk zag ze ervan af. Ze waren daar niet voor een potje romantiek.

Al heel snel was ze de hele dag aan het rondscharrelen, en met elke match bloeide haar zelfvertrouwen op, met elk compliment werd haar nieuwe voetstuk hoger. Toch kon al dat anonieme smachten geen eind maken aan haar woede. De vraag waar het goed voor was, het vooroordeel bleef bestaan. Maar daar stonden nu de kleine, haast automatische momenten van compensatie en de voldoening van de overdaad aan keuzes tegenover. Elders waren vreemden die haar begeerden en van hun vriendelijke interesse kreeg ze weer kleur. Ze voelde zich weer levend, ze vergat de rest. Ook al speelde haar geweten soms op bij een arme, al te beleefde, foeilelijke man.

Na een tijdje was er uiteindelijk een jongen die haar aandacht langer vast kon houden. Ook hij verstopte zich, maar achter een panda-masker. En zijn aankondiging was een verademing na de gebruikelijke aanbevelingen. *Manuel, 32 jaar. Zoek mooie, intelligente vrouw om me te vergezellen naar de bruiloft van mijn ex. Als je rechtshandig bent en hetzelfde parfum gebruikt als mijn moeder, is dat een plus.*

Dat vond H  l  ne leuk, ze vroeg wat zijn moeder gebruikte.

Nina Ricci, antwoordde hij.

Dan valt er misschien iets te regelen.

Vanaf dat moment begonnen ze regelmatig te chatten. In het begin had H  l  ne vastgehouden aan een afstandelijke, vaag sarcastische toon. Toen moest Philippe voor een training naar Parijs en was ze plotseling drie nachten alleen. Van kwinkslagen waren ze bij vertrouwelijkheden uitgekomen, daarna bij toespelingen. In het duister van haar slaapkamer was H  l  ne niets meer dan dat gezicht in dat blauwe schijnsel, de uren gleden geruisloos voorbij. Ze had last van hitte-aanvallen gehad, van slapeloosheid en prikkende ogen, ze kronkelde veel

in het laken van hun eindeloze gesprekken. Als ze wakker werd, had ze een gezicht om bang van te worden en haar eerste beweging was kijken of er een bericht van hem was. Twee nieuwe woorden waren genoeg om haar blij te maken. Een uur stilte, en er begonnen dramatische scenario's bij haar op te komen. Globaal genomen zweefde ze boven de grond. Ze had eindelijk ja gezegd tegen een afspraakje.

Maar nu het bijna zover was, wist H  l  ne het niet meer zo zeker. In de kubus, op de tussenverdieping, voelde ze zich bekropen door de angst en het vooruitzicht van spijt. Lison bleef er intussen volop in geloven: 'Het komt wel goed. Je bent het niet meer gewend, dat is alles.'

'Nee, ik kap ermee. Dit soort dingen is niks voor mij.'

'Je vriend, komt het daardoor?'

H  l  ne had weggekeken naar het raam. Buiten hingen lage wolken, die drukten op de stad en op de warboel van gebouwen. Op spoorwegen die in tegengestelde richtingen liepen, kruisten TGV's en halflege regionale treinen elkaar tussen muren bezaaid met tags. Erwann had kantoren gewild die boven de stad uitstaken. Je moest het hogerop zoeken, het globaal zien.

'Dat is het niet,' loog H  l  ne. 'Het is niet de juiste dag, dat is alles. Ik heb die afspraak op het gemeentehuis. Daar zijn we drie maanden aan bezig geweest.'

'In het slechtste geval annuleer je je date op het laatste moment. Die vent weet niet eens waar je bent en verder ook niks.'

H  l  ne keek naar Lison. Dat meisje, zo jong, voor wie de wereld openlag. Ze wilde haar kwetsen, wraak nemen voor al die tijd die zij nog voor zich had.

'Je kan de pot op met die hele toestand, ik ben geen kind meer.'

De boodschap kwam over en Lison kneep ertussenuit zonder de rest van de bui af te wachten. Eenmaal weer alleen bekeek H  l  ne haar spiegelbeeld in de ruit. Ze droeg haar nieuwe Isabel Marant-rok, een mooie blouse, haar leren jas en hoge hakken. Ze had zich mooi gemaakt voor Manuel, voor die idioten van het gemeentehuis. Het viel haar op hoe iel haar knotje was, boven op haar hoofd. Ineens werd ze boos op zichzelf. Had ze daarvoor haar hele leven geknokt?

Dat moment koos Erwann om binnen te komen vallen in de kubus,

tablet-pc in de hand, ongeschoren, rood haar, de senatorenbuik gevangen in de prachtige stof van een blauw twill overhemd.

‘Heb je de mail van Carole gezien? Ze geven echt geen fuck om ons, ze nemen ons echt in de maling. Eerlijk gezegd heb ik het meteen ge-forward naar de advocaat, kan me geen fuck schelen. Verder, sta je klaar voor morgen, de grote vergadering over de fusie?’

‘Ja, dat heb ik gisteren bevestigd.’

‘Cool, even niet opgelet. En het gemeentehuis? Oké?’

‘Ja, daar ben ik om vier uur.’

‘Zeker weten, cool, alles in orde?’

‘Alles in orde.’

‘We mogen dat niet verknallen. Als we een voet tussen de deur hebben, kunnen we daarna geld als water verdienen. Ik heb geluncht met de directeur-generaal van de afdelingen. Ze willen alles reorganiseren, van hoog tot laag. Als we vanaf het begin goed voor de dag komen, hebben we een streepje voor bij de aanbesteding daarna.’

‘We komen goed voor de dag, maak je geen zorgen.’

Even liet Erwann die toestand van oververhitte navelstaarder varen en richtte zijn kleine gouden ogen op haar. Op de Essec Business School hadden hij en Philippe samen de studentenvereniging gerund. Twintig jaar later schepten ze nog steeds op over een bedragje dat ze achterover hadden gedrukt uit de kas voor een weekendje in Val Thorens. Erwann wist dus waar H el ene vandaan kwam, de school waarop ze had gezeten, de man met de hamer die ze in Parijs was tegengekomen, haar dochters die haar verhinderden ’s avonds laat te werken, haar voorbije glorie Tijd, haar tekortkomingen, misschien zelfs intiemere zaken.

‘Ik heb vertrouwen in je,’ zei hij.

‘We moeten elkaar ook nog spreken.’

‘Over?’

Hij wist heel goed waar ze op doelde. H el ene beheerste zich en ging er zonder aarzelen tegenaan: ‘Weet je nog wel? Mijn ontwikkeling binnen het bedrijf.’

‘O ja, ja, ja. We moeten dat eens aanpakken. Het hoort duidelijk tot de prioriteiten.’